

Marián Hennel

Prelínanie Overlaps

Viliam Pirchala

Rudolf Hofer

jubilanti
jubilees

Prelínanie

Interferencia tvorby troch jubilantov (75), zastúpených v zbierke galérie, reflektuje autorský dialóg v médiách maľby, sochy a grafiky. Ich diela reflektujú osobitý výtvarný jazyk, v ktorom sa spája skúsenosť, fantázia a citlivé vnímanie reality.

Kým Pirchala pracuje s hravou maliarskou skratkou a jemným humorom, Hennel modifikuje krajinu s osobným citom a maliarskou istotou. Hofer vo svojej tvorbe prepája tradičné materiály so súčasným výrazom. Spoločná prezentácia poukazuje na rozmanitosť umeleckých prístupov a generačnú kontinuitu výtvarného myslenia. Výstava je uvedená v rámci dramaturgického cyklu Jubilanti.

Zbierka galérie poskytuje reprezentatívny výber diel **Mariána Hennela** od 70. rokov 20. storočia až po súčasnosť. Umožňuje sledovať postupnú transformáciu jeho maliarskeho rukopisu – od komornejších, farebne tlmených polôh k svetlejšim a koloristicky výraznejším krajinárskym kompozíciám. Kolekciu tvoria predovšetkým maľby realizované technikou oleja, akrylu či kombinácie tempery a gvašu, doplnené pastelovou kresbou a grafickými listami vytvorenými technikou leptu. Tematicky autor pracuje s motívmi krajiny, industriálnymi prvkami v krajinnom prostredí i s komornými figurálnymi kompozíciami smerujúcimi k abstrahovaniu formy. Krajinomaľba predstavuje dominantnú líniu jeho tvorby. Spišská krajina, zachytená na základe bezprostrednej skúsenosti z plenéru, sa v jeho dielach objavuje v modifikovaných maliarskych interpretáciách – od lyricky ladených pohľadov až po expresívnejšie a kompozične monumentalizované podoby. V poslednom období nadobúda autorova maľba dynamickejší charakter a výraznejší kolorit.

Popri krajinárskej tvorbe sa Hennel venuje aj portrétu a sakrálnej tematike. Okrem komornejších spracovaní biblických motívov a cyklov krížovej cesty realizoval aj výtvarné riešenia sakrálnych interiérov. Od 80. rokov 20. storočia sa zároveň venoval monumentálnej tvorbe v architektúre, vrátane plastických reliéfov inšpirovaných regionálnou históriou. Pre jeho maliarsky prejav je príznačné hľadanie rovnováhy medzi realistickým východiskom a abstrahujúcim výtvarným jazykom. Krajina sa v jeho obrazoch často objavuje iba v náznaku a stáva sa podnetom pre nefiguratívnu kompozičnú výstavbu. V novších dielach autor pracuje s výraznou materiálovou štruktúrou maľby – využíva pastózne vrstvenie farby, rytie, vyškrabávanie či odtlačky, ktoré vytvárajú ilúziu priestoru a bohatú povrchovú textúru. Tieto postupy sú prítomné v širšom spektre jeho diel a umožňujú sledovať vývoj jeho osobitého maliarskeho rukopisu.

Marián Hennel sa narodil 9. mája 1951 v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1966 – 1970 študoval na oddelení grafiky (prof. Gabriel Štrba) na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave. V rokoch 1972 – 1978 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Jána Želibského na oddelení figurálnej a krajinárskej maľby a u prof. Oresta Dubaya na oddelení voľnej grafiky. Neskôr pedagogicky pôsobil

na Základnej umeleckej škole v Spišskej Novej Vsi a v rokoch 1992 – 2010 na Strednej priemyselnej škole, odbor kameňosochárstvo. Venuje sa maľbe, sochárstvu, monumentálnym architektonickým realizáciám i interiérovému dizajnu sakrálnych stavieb.

V tvorbe sochára **Rudolfa Hofera** zohráva dôležitú úlohu konfrontácia protikladov, prostredníctvom ktorých autor hľadá ich vzájomnú kontinuitu, súznenie a rovnováhu, smerujúcu k uchopeniu existenciálnej podstaty. Vo svojich dielach pracuje s témami protipólov, ako sú ženský a mužský princíp či kontrast svetla a tmy. Výtvarné vyjadrenie jeho myšlienok sa premieta do hmoty so zdôraznenou surovosťou materiálu, pričom tradičné motívy prirodzene prelína so súčasnými výtvarnými prístupmi.

Začiatky jeho sochárskej tvorby siahajú do roku 1974 a sú úzko späté s prácou v oceliarňach. V tom období ho maliar Ernest Zmeták zoznámil so sochárom Vojtechom Löfflerom a pod jeho odborným vedením zdokonaľoval svoj sochársky prejav. Záujem o tvorbu sa u neho prejavil už v detstve, keď vyrezával drevené figúrky, s dôrazom na anatomickú presnosť. Spočiatku pracoval najmä s drevom, neskôr s kameňom, venoval sa aj tvorbe šperkov a odlievaniu bronzových plastík. Od 80. rokov 20. storočia sa jeho tvorba výraznejšie orientuje na spracovanie kovu. Systematicky pracuje s nehrdzavejúcou oceľou, corténom i surovým korodujúcim železom, ktoré napriek svojim fyzikálnym vlastnostiam formuje s pozoruhodnou tvárnosťou a ľahkosťou. Plynulé línie dosahuje tvarovaním a ohýbaním pevného materiálu do biomorfných, geometrických i amorfných tvarov. Autorova osobná filozofia a myšlienkové východiská sa v tejto materiálnej podobe najvýraznejšie premietajú do sochárskeho zámeru. V dielach bez príkras priznáva prirodzené starnutie a degradáciu recyklovaného materiálu, čím zdôrazňuje autentickosť a fyzickú podstatu sochárskeho média.

Rudolf Hofer sa narodil 4. apríla 1951 v Sereďi. Študoval hutníctvo v Banskej Štiavnici a v rokoch 1974 – 1989 absolvoval súkromné štúdium sochárskej tvorby v ateliéri Vojtecha Löfflera v Košiciach. Samostatne vystavoval v Košiciach (1976 a 1988), Michalovciach (2002), v Prahe (PKO 1987), v Paríži a USA (1993 – Mobile, Pensacola, New Orleans, Atlanta)

a participoval na kolektívnych výstavách v Košiciach, Bratislave, Prahe, v zahraničí na sympoziálnych výstavách v Poľsku a Litve. Zúčastnil sa na medzinárodných sochárskych sympóziách v Košiciach – Bukovci, v Poľsku (Rakszawa) a v Litve (Alytus). Absolvoval študijné pobyty vo Francúzsku (1993), USA (1994 a 1995 – Alabama, Florida, Louisiana, Georgia). Od roku 2019 je aktívnym členom Umeleckej besedy slovenskej. Venuje sa komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe. Žije a tvorí v Nižnej Rybnici na Zemplíne.

Pre tvorbu **Viliama Pirchalu**, zahŕňajúcu grafiku, maľbu i sochu, je signifikantné zobrazenie archetypálnych životných situácií, prelínanie motívov rodiny s kresťanskou tematikou. Postavy svätcov a madon autor situuje do lokálneho prostredia a prepája ich s príbehmi rodiny, priateľov i anonymných postáv každodenného života. Prvotný zámer motívu drevorezu rozvíja dodatočným kolorovaním. K mnohým grafikám sa vracia po rokoch a dopĺňa ich o nové dejové línie, čím sa stávajú akoby životnou kronikou autorovej tvorivosti. Výrazne ho ovplyvnilo ľudové umenie, ktoré pretavil do štylizovaných kompozícií, odkazujúcich na diela predstaviteľov slovenskej moderny (Fullu, Galandu, Bazovského) i skupinu Galandovcov. Jeho diela definuje spektakulárnosť a emocionálna príbehov. Často opakovaný motív objatia akcentuje rodinné väzby a silu spojenia generačných línií v spleti kolobehu príbehov, rodiny, viery a života. Previazanie rúk do tvaru špirály pripomína symbol jednoty, času a cyklickosti nekonečného toku života – Uroboros. V drevorezoch formou častušiek (krátke básne pôvodom z ruského rurálneho prostredia) rozpráva príhody s dôrazom na humor a nadsádzku. Osobitnou kapitolou jeho tvorby sú novoročenky, ktoré neodmysliteľne patria k autorovi. Okrem tradičných figurálnych zobrazení sa objavujú personifikované zvieracie postavy, ktoré reflektujú ľudské správanie. Neraz sa behaviorálne vzorce zvierat javia humánnejšie než správanie človeka. V tvorbe experimentuje nielen s technikami, ale aj s maliarskou intervenciou detí či aplikovaním detských kresieb, ktoré autorsky dotvára a stávajú sa neobyčajným podkladom pre maliarove nápady.

Viliam Pirchala sa narodil 17. januára 1951 v Kežmarku. V rokoch 1968 – 1972 študoval odbor umelecké kováčstvo na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Kremnici. V rokoch 1972 – 1978 študoval na oddelení figurálnej a krajinárskej maľby u prof. Jána Želibského na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Po skončení vysokej školy sa usadil s rodinou v Galante a pôsobil v slobodnom povolání. V rokoch 1992 – 2002 učil na Škole úžitkového výtvarníctva (ŠUV) v Kremnici – na oddelení hračiek. V roku 2002 zmenil pôsobisko a presťahoval sa do Popradu. Do roku 2007 vyučoval na Združenej strednej umeleckej škole v Kežmarku. V rokoch 2007 – 2010 opäť pedagogicky pôsobil na ŠUV v Kremnici. Venuje sa kresbe, maľbe, grafike, tvorí asambláže a objekty. Žije a tvorí v Hornej Vsi pri Kremnici.

Výstava *Prelínanie* prezentuje diverzitu výtvarných prístupov, ktoré sa napriek rozdielnym médiám a tematickým východiskám stretávajú v spoločnej reflexii významu a umeleckého výrazu. Prezentované práce prepájajú individuálne skúsenosti, materiálové postupy i generačné súvislosti, čím otvárajú priestor pre dialóg a poskytujú pluralitný pohľad na súčasné regionálne výtvarné prostredie.

Mgr. Kamila Paceková,
kurátorka výstavy – GUS

Kurátorka: Mgr. Kamila Paceková – GUS

Produkcia: Mgr. Kamila Paceková, Mgr. Lucia Benická – GUS

Grafika: Mgr. art. Ivana Babejová, ArtD. – GUS

Preklady: Bc. Gavin Cowper

Produkcia: Galéria umelcov Spiša

– kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja /